

TERMÍN: 23.01.2021

xx27550xx
Recenzia B
Tomáš Hellebrandt
tomas.hellebrandt@mfsr.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Tomáš Hellebrandt**NÁZOV MATERIÁLU: **Koľko stojí dieťa?**TYP VÝSTUPU*[1]: **Komentár**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo financií SR - Inštitút finančnej politiky**AUTORI/KY: **Daniel Dujava, Matej Čerman;**

SPOLUAUTORI/KY: - - ; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: 1

PRIPOMIENKY:

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Box 1	Navrhujem v úvode Boxu 1 zhrnúť hlavné prvky metodológie pre bežného čitateľa a vysvetliť aj jej nedostatky (aj keď nepochybujem, že autori vybrali tú najlepšiu metodológiu vzhľadom na dáta, ktoré mali k dispozícii).	Box 1 je veľmi dlhý a komplikovaný, nad schopnosti bežného čitateľa. Ak tej metodike dobre rozumiem (čo nemusí platiť) tak odhad poklesu miezd a odpracovaných mesiacov je „očistený“ o vplyv roku, veku a vzdelania. Toto však	Akceptované. Do Boxu sme na začiatok doplnili krátky odsek, ktorý sumarizuje použitú metódu v troch vetách. Fakt, že nepozorovaný zárobkový potenciál ovplyvňuje

			<p>neúplne rieši „omitted variable bias“. Napríklad, ak vek a vzdelanie nedokonale zachytávajú zárobkový potenciál danej osoby, tento potenciál môže vplývať tak na rozhodnutie či a v akom veku mať dieťa a zároveň na závislú premennú (mzdu či počet odpracovaných mesiacov). Problémová je aj skutočnosť, že zaradenie do intervenčnej a kontrolnej skupiny nie je náhodné a výsledky teda môžu byť skreslené cez „selection bias“.</p>	<p>načasovanie narodenia prvého dieťaťa ošetrujeme tým, že najprv mzdy jednotlivcov upravujeme, napr. umelo navyšujeme príjmy žien, ktoré mali dieťa v skorom veku. Táto úprava je popísaná v treťom odseku v Boxe, ktorý sme rozšírili, aby lepšie popisoval uvedené úpravy. Toto je jeden z aspektov, v ktorom sa naša metodológia odlišuje od metódy, ktorú využívajú Kleven a kol.</p>
2	<p>Viaceré miesta v texte vrátane str. 1 ods. 1, a str. 3 ods 2.</p>	<p>Navrhujem formuovať odhady nie relatívne ku scenáru „keby deti nemali“ ale „v porovnaní s bezdetnými ženami“</p>	<p>V nadväznosti na predošlú pripomienku, keďže nejde o exogénnu variáciu v tom, či a kedy má žena deti, výsledky kontrolnej skupiny podľa mňa nemožno interpretovať ako neskreslený odhad kontrafaktuálneho scenára pre intervenčnú skupinu.</p>	<p>Neakceptované. Keďže príjmy matiek upravujeme, aby sme ošetrili koreláciu medzi vekom, v ktorom sa narodí prvé dieťa a celoživotným zárobkovým potenciálom, považujeme interpretáciu relatívne ku scenáru „keby deti nemali“ za korektnú. Hlavné výsledky nie sú založené na porovnaní</p>

				medzi matkami a ženami , ktoré deti vôbec nemajú.
3	Str. 2 ods. 1	V prvej vete je potrebné spomenúť aj spoločenské normy ohľadom deľby starostlivosti o deti medzi mužmi a ženami. Je to spomenuté neskôr ale mylo ba to byť v úvode ako kľúčový faktor.	Starostlivosť o dieťa vplýva na rodové rozdiely v mzdovom ohodnotení iba za predpokladu, že je nerovnomerne rozdelená medzi mužmi a ženami. Medzinárodné porovnanie je možné na základe Gender equality index, kde vidieť, že rodové nerovnosti v deľbe starostlivosti o deti, odkázané osoby a o domácnosť sú na Slovensku podstatne vyššie ako priemer EÚ.	Čiastočne akceptované. Zdôraznili sme, že rodičovstvo ovplyvňuje príjmy žien inak ako príjmy mužov. Keďže komentár sa nevenuje tomu, ako k penalte za materstvo prispievajú rôzne faktory, rozhodli sme sa neuvádzať spoločenské normy v úvode ako hlavný determinant.
4	Str. 2 ods. 1	Navrhujem poskytnúť nejaké empirické dôkazy, že „matky sa pri mzdových rokovaniach stavajú do horšej pozície vzhľadom na zamestnávateľov sídliačich v blízkosti škôlok a škôl.“	V princípe to dáva zmysel, ale predpokladám, že v praxi je to príliš marginálne aby si to zaslúžilo spomienku.	Akceptované, rozhodli sme sa daný efekt neuviesť.
5	Str. 2 ods. 1	Pri diskusii o diskriminácii by som navrhol spomenúť aj štatistickú diskrimináciu.	Diskriminácia nemusí byť navyhnutne dôsledkom predsudkov. V prípade mladých žien je z pohľadu zamestnávateľa recionálne investovať menej do ich kariérneho rastu ak existuje vysoká pravdepodobnosť, že otehotnejú a na istú dobu opustia pracovný trh. Toto môže čiastočne vysvetliť spomenutý mzdový	Akceptované, zahrnuli sme štatistickú diskrimináciu do textu.

			rozdiel medzi mužmi a ženami už pred narodením prvého dieťaťa.	
6	Str. 5 ods. 2	Časť prvej vety „zvyšok je spôsobený poklesom hodinových miezd“ nezodpovedá grafu.	V grafe je zvyšok poklesu pripísaný poklesu hodinových miezd a poklesu participácie.	Akceptované, text sme upravili, aby bolo zrejmé, že sa jedná o mesačné príjmy pracujúcich.
7	Str. 6 ods. 1	Mali by ste vasvetliť, že v registry obyvateľov nie je možné rozlíšiť medzi jednovaječnými a dvojevaječnými dvojčkami.	Genetické rozdiely stále môžu vplývať na výsledok aj v prípade porovnanie dvojčiek.	Akceptované, túto informáciu sme doplnili do poznámky pod čiarou.
8	Str. 6 ods. 2	Navrhujem preformulovať dôvody dlhodobých efektov materstva, najmä frázu „nastavením rutín“.	Táto formulácia navodzuje dojem, že dlhodobý vplyv materstva je výsledkom iba akejsi sile zvyku a zanedbáva úlohu spoločenských noriem a rodových stereotypov.	Akceptované, text sme upravili na : <i>„Jedným z potenciálnych vysvetlení tohto efektu je okrem iného nastavenie rutín počas materských a rodičovských dovolení. Existujúce spoločenské normy a rodové stereotypy prispievajú k tomu, že matky v tom čase vykonávajú viac neplatenj práce v domácnosti a tento stav pretrváva, aj keď deti sú deti staršie“</i>

9	Str. 7 ods. 1	Navrhujem spomenúť aj ďalší dôvod, prečo je efekt vyšší pre VŠ vzdelané ženy, konkrétne negatívny vplyv na kariérny postup v niektorých vysoko platených profesiách a v riadiacich pozíciách v dôsledku problému so skĺbením pracovného a rodinného života a nízka pracovná flexibilita v týchto povolaniach. Claudia Goldin má k tomuto výskum na US dátach.	Bohatší popis dôvodov pozorovaných rozdielov na základe vzdelania.	Akceptované, doplnili sme vetu: „Okrem toho, materstvo má negatívny vplyv na kariérny postup v riadiacich a iných vysoko platených pozíciách, kde je náročnejšie skĺbiť pracovný a rodinný život.“
10	Str. 7 ods. 2	Navrhujem odstrániť alebo preformulovať prvý vetu.	Veta vyjadruje hypotézu, ktorú graf, na ktorý odstavec odkazuje nijak nedokazuje. Nedával by som ako hlavný odkaz.	Akceptované, vetu sme odstránili.
11				

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Analýzu hodnotím veľmi pozitívne, predstavuje komplexnú a metodologicky sofistikovanú kvantifikáciu „pokuty materstva“ a dúfam, že prispeje k verejnej diskusii o rodových rozdieloch nielen na trhu práce ale aj vnútri rodín.

---

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.